

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ»

Студентки 3 курсу, 11с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Лахно
Катерини
Юріївни

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ»**

Затверджена наказом ректора від «10» грудня 2021 р. № 4082

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): дослідження механізмів реалізації державної молодіжної політики в Україні.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини у сфері реалізації молодіжної політики, а також процеси й явища соціального, професійного, економічного й політичного становлення та розвитку молоді.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи формування та реалізації молодіжної політики в Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Молодь як об'єкт державної молодіжної політики в Україні.

1.2. Організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.

РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Зарубіжний досвід у сфері реалізації молодіжної політики

2.2. Проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні та шляхи їх вирішення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проєкту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 11 » грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Дахно К.Ю.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота Дахно Катерини Юріївни, яку подано на рецензію, виконана у повному обсязі у встановлений термін. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що сталий розвиток нашого суспільства на пряму пов'язаний з молоддю, вона виступає прогресивною та проактивною соціальною групою. Також молоде покоління безпосередньо залучене у вирішення соціально-демографічних проблем, адже від нього залежить природний процес зміни поколінь, що забезпечує чисельне оновлення населення країни та гарантує подальше існування нації. Молодь завжди виступає ініціатором суспільно-політичних реформ держави, швидко реагує та підтримує інновації та впровадження різноманітних суспільних змін. Саме здатність молодого покоління до активних дій і творчих зрушень відіграє визначальну роль у процесі формування перспектив державотворчого процесу.

Випускна кваліфікаційна робота виконана у повному обсязі, відповідно до завдань, з дотриманням всіх вимог, мету дослідження досягнуто.

З огляду на зазначене, представлена на рецензування робота Дахно Катерини рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Дахно К.Ю.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	6
1.2. Молодь як об'єкт державної молодіжної політики в Україні.	6
1.2. Організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.	10
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	14
2.1. Зарубіжний досвід у сфері реалізації молодіжної політики	14
2.2. Проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні та шляхи їх вирішення.	20
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Сталий розвиток нашого суспільства напряму пов'язаний з молоддю, вона виступає прогресивною та проактивною соціальною групою. Також молоде покоління безпосередньо залучене у вирішення соціально-демографічних проблем, адже від нього залежить природний процес зміни поколінь, що забезпечує чисельне оновлення населення країни та гарантує подальше існування нації. Молодь завжди виступає ініціатором суспільно-політичних реформ держави, швидко реагує та підтримує інновації та впровадження різноманітних суспільних змін. Саме здатність молодого покоління до активних дій і творчих зрушень відіграє визначальну роль у процесі формування перспектив державотворчого процесу [1]. Враховуючи це, для успішного політичного та соціально-економічного розвитку країни одним із головних стратегічних завдань є формування та втілення в життя ефективної, зваженої, соціально спрямованої державної молодіжної політики.

З огляду на те, що молодіжна політика продовжує свій розвиток, незалежно від будь-яких чинників, є необхідність дослідження сучасних особливостей взаємодії молоді та держави, основних чинників та інструментів, а також дослідження та упровадження нових механізмів її реалізації. Саме це зумовило вибір цієї теми, мету, об'єкт та завдання наукового дослідження.

Проблематика реалізації державної молодіжної політики в Україні, вплив молоді на соціальний, управлінський та політичний аспекти держави висвітлені у значній кількості наукових робіт вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, основи функціонування державної молодіжної політики були досліджували: В. Барабаш, А. Гавловська, В. Головенько, М. Канавець, Л. Гиренко, А. Шаповалов. механізми та інструменти молодіжної політики досліджувалися В. Баглик, І. Артеменко. Досвід реалізації молодіжної політики в іноземних державах досліджували: Є. Бородін, М. Гуцалова, М. Кербаль.

Проблематика функціонування державної політики стосовно молоді, шляхи її покращення була об'єктом досліджень: О. Білоус, К. Захаренко, А. Карнаух, В. Коваль, Г. Коваль та М. Головатий. У той же час, подальше функціонування та розвиток молодіжної політики в Україні потребує нових розробок, наукових обґрунтувань впровадження інструментів та механізмів у цьому напрямі державної політики, що і зумовило вищевказану тему наукової роботи, її мету, а також завдання.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження механізмів реалізації державної молодіжної політики в Україні. Відповідно до мети роботи було визначено наступні завдання:

- визначити роль молоді як об'єкту державної молодіжної політики в Україні.
- дослідити організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.
- проаналізувати зарубіжний досвід у сфері реалізації молодіжної політики
- визначити проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є суспільні відносини у сфері реалізації молодіжної політики, а також процеси й явища соціального, професійного, економічного й політичного становлення та розвитку молоді.

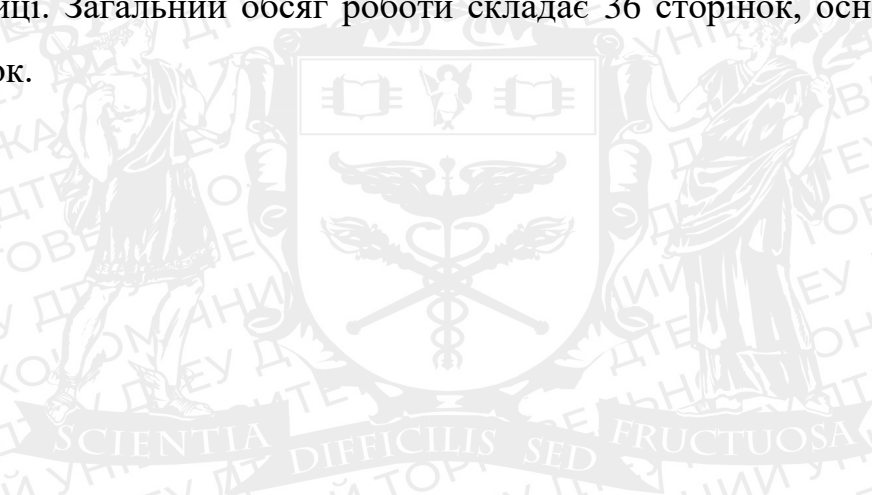
Предметом дослідження є формування та реалізація молодіжної політики в Україні.

Методи дослідження. В процесі виконання поставлених завдань використовувалися усім відомі загальнонаукові та спеціальні методи. Так, було використано такі як: аналіз і синтез – за допомогою чого було деталізовано об'єкт мого дослідження; порівняння та систематизація – завдяки чому вивчено нормативно-правове становище та забезпечення молодіжної політики в різноманітних державах світу; системний – для розширення основ молодіжної політики; моделювання – задля вироблення основних напрямів удосконалення

механізму реалізації в Україні державної політики стосовно молоді; а також, абстрактно-логічний для теоретичного узагальнення і надання пропозицій, визначення понять.

Основною базою дослідження стали наукові роботи українських та зарубіжних вчених, а також, нормативно-правові акти і офіційні публікації в мережі Інтернет.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 32 найменувань. Матеріали роботи містять 3 рисунків та 1 таблиці. Загальний обсяг роботи складає 36 сторінок, основної частини – 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Молодь як об'єкт державної молодіжної політики в Україні.

До категорії «молодь» відносять соціально-демографічну групу, що знаходиться у стані соціальної зрілості та переживає період адаптації до навколишнього світу і майбутніх змін. У цей період людина проходить важливий етап сімейної та суспільної соціалізації, процес становлення особистості, навчання, засвоєння цінностей, норм, настанов, зразків поведінки, прийнятих у даному суспільстві.

Молодь є рушійною силою і значною частиною українського громадянського суспільства, якій належить особливе місце у його формуванні. Адже саме молодь є основною рушійною силою позитивних змін та перетворень, які відбуваються сьогодні в Україні.

Молодь брала найактивнішу участь у Революції Гідності у 2014 році. Сьогодні ж молоді волонтери та військові з великим почуттям патріотизму та гідності захищають нашу рідну країну на передовій. А молоді дослідники – дбають про поступ наукової думки в країні.

Сучасна молодь – активний учасник профспілкового руху, солідарних та протестних акцій профспілок у боротьбі за свої права та гарантії.

У сучасних умовах розвитку та цифровізації суспільних процесів саме молоді й креативні просувають ідеї диджиталізації та інформатизації профспілкової роботи, організують інформаційно-агітаційні кампанії у соціальних мережах, спрямовані на захист прав та інтересів людини праці, сприяють підвищенню рівня медіаграмотності, впроваджують комунікації між профспілковими організаціями та членами професійних спілок у різних країнах світу.

Молодіжна політика направлена на українське населення, з віковим обмеженням від 14 до 35 років і не керується походженням, соціальним і майновим станом, расовою і національною приналежністю, статтю, освітою, мовою, релігією, родом і характером діяльності та реалізується органами виконавчої влади України, установами, соціальними інститутами та об'єднаннями молоді. Проаналізуємо демографічний портрет молоді в Україні.

Молодь (вік якої 14-34 роки) складає 27% від усього населення (загальної чисельності) України. За даними Державної служби статистики України, на 1 січня 2020 року чисельність молоді складала 11 млн. 227,951 тис. Якщо порівнювати з 2018 роком, то чисельність молоді скоротилась на 302 273 осіб [2].

Таблиця 1

Чисельність молоді за віковими групами, статтю та місцем проживання

Вік (років)	Міські поселення		Сільська місцевість		Всього
	Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	
14-19	741814	707234	400165	373356	2222569
20-24	785 843	743149	403 527	380991	2313510
25-29	1042147	1018565	520455	474 783	3055950
30-34	1 326740	1 333 923	516057	459202	3635922
Всього, 14-34	3896544	3802871	1 840204	1 688332	11227951

Джерело: складено автором на основі [2]

Досліджуючи вікову структуру молоді (за українським законодавством молоддю вважається населення у віці від 15 до 35 років) слід зазначити про її неоднорідність в динаміці зростання. Так, категорія населення у віці від 30 до 35 років, має незначні тенденції до зростання, що пов'язано, з достатньо високими показниками народжуваності, які були характерні у другій половині 80-х років ХХ сторіччя. Інші ж вікові групи молоді характеризуються негативною динамікою скорочення чисельності. Беручи до уваги загальні показники динаміки змін чисельності молоді можна зазначити, що за останні 5 років їх

абсолютне значення скоротилось майже на 1 мільйон осіб. Розглядаючи питому вагу молоді у загальній чисельності населення зазначимо, що і цей показник характеризується негативними тенденціями. Так, якщо у 2015 році молодь складала 26,5 % населення країни, то вже у 2020 році ця категорія скоротилась до 25 % при загальних негативних тенденціях депопуляції в країні [3]

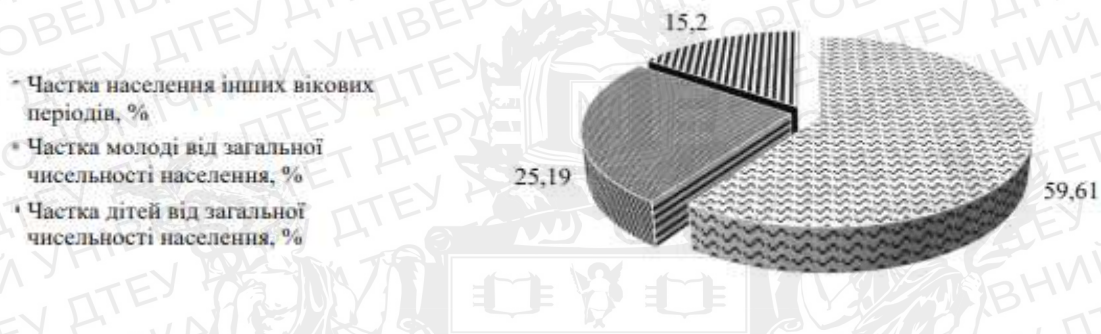

Рис 1. Вікова структура населення України за ключовими групами, 2020 р. [4]

Особливістю демографічної ситуації в Україні також є співвідношення чисельності дітей та молоді за статевою ознакою. Так, протягом багатьох років спостерігається тенденція переважання чисельності чоловіків над жінками. Проте слід зазначити, що у віці старше за 35 років це співвідношення зрівнюється та в подальшому має зворотну тенденцію до переважання жінок над чоловіками у загальній структурі [5].

Динаміка чисельності молоді в Україні за типом поселення чітко відображає наслідки демографічних хвиль (рис. 2), а також специфіку міжпоселенської міграції в країні, що характеризується традиційним вже масовим відтоком молоді з сільської місцевості. Частка молоді у складі всього населення є більшою у західних регіонах (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Чернівецька області), що зумовлено традиційно вищою дітородною активністю, а також у м. Києві, Харківській та Одеській областях як розвинутих і привабливих з погляду життєвих перспектив і

можливостей трудової реалізації. Однак, останнім часом і чисельність, і частка молоді у складі населення зменшувалась в усіх областях України [6].

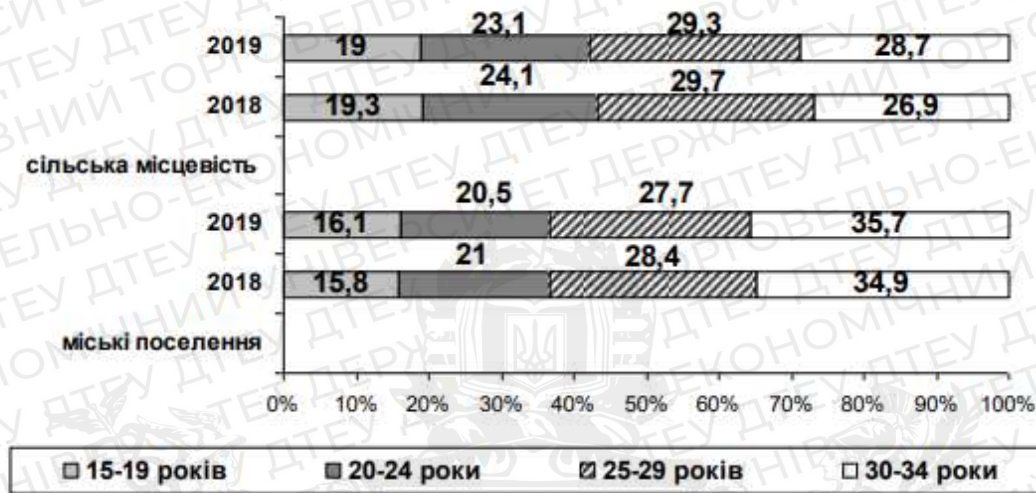

Рис. 2. Розподіл міської та сільської молоді віком 15–34 роки за окремими віковими групами в Україні у 2018–2019 рр.

Джерело: складено автором на основі [6]

Негативна тенденція щодо скорочення частки молодих людей серед економічно активного населення є глобальним викликом сучасності. Питома вага молоді в загальній чисельності безробітних у світі вже перевищує 35%. Не дивлячись на те, що рівень зайнятості молодих людей в Україні у 2020 р. був нижчим (27,6%), ніж в країнах ЄС (33,4%), показники безробіття молоді в нашій країні у порівнянні до цього ж регіону вищі. Окрім того, чисельність молоді останнім часом скорочується швидше, ніж чисельність загального населення України, і у середньостроковій перспективі триватиме й надалі, що негативно вплине на ринок праці і на відновлення трудового потенціалу країни. Саме тому збереження та розвиток молодіжного потенціалу, подолання молодіжного безробіття, підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці мають стати головними пріоритетами активної державної політики.

1.2. Організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.

За роки незалежності в Україні сформовано структуру органів державного управління, які забезпечують формування та реалізацію державної молодіжної політики законодавчими та виконавчими гілками влади та органами місцевого самоврядування. Діюча структура є багаторівневою, що є наслідком діяльності суб'єктів державної молодіжної політики, які належать до різного рівня управління в адміністративній системі країни. Рівні управління державною молодіжною політикою представлені на рис. 3.

Рис. 3. Рівні управління державною молодіжною політикою

Джерело: складено автором на основі [7]

Таким чином, на національному рівні центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування молодіжної політики та її реалізацію, є Міністерство молоді та спорту, яке в умовах децентралізації має виконувати такі функції:

- нормативно-правове забезпечення;
- формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики, зокрема виховання свідомої й відповідальної молоді;
- забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників;
- методична підтримка, зокрема з урахуванням міжнародного досвіду та найкращих практик;
- фінансування або сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм, проектів, конкурсів тощо.

Регіональний рівень має відповідати за реалізацію молодіжної політики в рамках підходів, запропонованих на національному рівні, зокрема в межах Державної програми "Молодь України". На своєму рівні також можуть бути розроблені та ухвалені регіональні програми, орієнтовані на потреби молоді, з урахуванням місцевих особливостей.

Місцевий рівень характеризується тим, що децентралізація передбачає збільшення відповідальності на місцях, перегляд можливостей для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, відповідно функцій основних гравців [8].

Формування системи державного управління у сфері молодіжної політики за роки незалежності України пройшло кілька періодів, які характеризуються рівнем визнання молодіжної складової у загальній політичній системі. І, попри задекларовану пріоритетність і визнання потреби організації системної роботи з молоддю на рівні держави та в регіонах, структурні перебудови, що безперервно провадяться на рівні органів державного управління, демонструють відсутність

єдиного бачення і розуміння місця молодіжної політики у загальній системі державного управління і державної політики України в цілому [9] (Додаток А)

Молодіжна політика реалізується на основі нормативно-правової бази, яка регулює відповідні відносини та включає в себе програмні документи, законодавчі та підзаконні акти. Ці документи передбачають основні напрями, форми та способи реалізації молодіжної політики. Нормативно-правове забезпечення державної молодіжної політики відіграє вирішальну роль у здійсненні роботи з молоддю та створенні умов для реалізації її прав.

За даними ООН, на початок 1990-х рр. більше 100 країн світу прийняли спеціальні законодавчі акти з питань розвитку і соціального захисту молоді. Близько 90 країн мають на вищому державному рівні органи і структури, які безпосередньо розробляють та координують молодіжну політику [10, с. 148].

Молодіжна політика – один із найважливіших напрямів діяльності органів державної влади з перших років незалежності України. Основні права та обов'язки молоді, як і всіх інших категорій громадян України, зафіксовані у Конституції України (ст. 53) [11]. Ґрунтовну правову основу державної молодіжної політики в Україні було закладено 15 грудня 1992 р., коли Верховна Рада України (ВРУ) прийняла Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [12], та 5 лютого 1993 р. – Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [13]. 1 грудня 1998 р. було прийнято Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», який визначає особливості організаційних і правових засад утворення та діяльності молодіжних і дитячих громадських організацій та державні гарантії забезпечення їх діяльності [14].

У 2021 р. був прийнятий Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [15], У цьому законопроекті було враховано останні зміни в законодавстві України в частині децентралізації та передбачено імплементацію в українське законодавство більшості положень Переглянутої Європейської Хартії

участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівнях, адаптацію молодіжної політики в Україні до стандартів молодіжної політики ЄС, запровадження європейських стандартів молодіжної роботи через використання прикладу молодіжного законодавства Литви, Латвії, Естонії, Словаччини, Румунії, Болгарії, Сербії, Швейцарії, Німеччини, Люксембургу, Фінляндії та Швеції [16]. Проте згаданий законопроект не був прийнятий, оскільки мав певні дискусійні положення. Він потребував додаткового обговорення за ширшої участі не стільки управлінців, скільки практичних працівників органів соціальної політики, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, внутрішніх справ, громадських і волонтерських організацій, а також представників вітчизняних політичних структур і міжнародних інституцій, що працюють з молоддю.

12 березня 2021 р. влада України затвердила Національну молодіжну стратегію до 2030 року, в якій висвітлюються загальні положення, основні принципи, мета та завдання, пріоритети, етапи, шляхи і результати реалізації державної молодіжної політики, та оцінка її ефективності

Сьогодні в умовах децентралізації питанню молоді влада почала приділяти значна увага. Основним документом реалізації молодіжної політики стала Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 рр. від 18 лютого 2016 р., метою якої є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості. Але вже зараз Мінмолодьспорту розпочало громадські обговорення Проекту Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр., що розробляється за підтримки Програми розвитку ООН в Україні [17].

Взагалі із здобуттям Україною незалежності було затверджено більше, ніж 700 законів, які були спрямовані на вирішення проблем молоді. Всі вони базуються на принципах рівності, затверджуючи рівні права молоді на розподіл

всіх благ та ресурсів, рівний доступ до необхідних програм і послуг незалежно від статі, місця проживання, соціального, культурного, економічного стану тощо.

Таким чином, молодіжна політика – це невід’ємна частина цілісної політики держави, яка являє собою систему заходів та законодавчих актів, спрямованих на створення необхідних умов для вибору молодими громадянами свого життєвого шляху.

РОЗДІЛ 2.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Зарубіжний досвід у сфері реалізації молодіжної політики

Досвід багатьох зарубіжних держав цікавий, оскільки деякі країни змогли досягти найвищих результатів у сфері реалізації молодіжної політики. Досвід таких країн, як Франція, Польща, Німеччина, Великобританія, Нідерланди, Китай показує, що на рівні держави розробляється та реалізується комплекс заходів, спрямований на ефективну реалізацію молодіжної політики.

До основних напрямів молодіжної політики, які реалізуються зарубіжними країнами належать: підвищення якості та доступності освіти; працевлаштування молоді; участь молоді у політичному житті держави; пропаганда активного відпочинку, підтримка розвитку молодіжного туризму; здоров’я молодого покоління.

Пріоритетним напрямом державної молодіжної політики є забезпечення права молодих людей на освіту. Як одне з основних прав громадян воно закріплене у конституціях більшості країн. Здійснення права на освіту реалізується у вигляді певних нормативно-правових актів, а саме: Конституція, закони на різних рівнях, а також державні програми та державні плани.

Крім того, запроваджуються нові напрями освітнього процесу. Наприклад, у ФРН у 2012 р. було розроблено Федеральний план молодіжної політики,

чинний і нині. План, крім іншого, регулює політичну освіту молоді, що включає знання про політичну систему Німеччини, світової політики, причини та наслідки політичних конфліктів, права Європейського Союзу. Політична освіта викладається у школах, інститутах, університетах, спеціалізованих політичних центрах для молоді. Приділяється увага і культурній освіті. В рамках цього напряму державної молодіжної політики відбувається ознайомлення молоді з культурними цінностями: творами образотворчого мистецтва, музики, кінематографа, театрального та балетного мистецтва. Для молоді організуються безкоштовні (або пільгові) екскурсії, виставки, поїздки до історичних місць Німеччини. Реалізація цього напряму покладена на органи державної влади федеральних земель [18].

Однією з найбільш актуальних проблем, які постали практично перед кожною сучасною державою є працевлаштування молоді. На тлі кризи у світовій економіці молодь є найменш захищеною категорією громадян ринку праці. Зростання безробіття серед молоді значно вище, ніж у інших вікових групах. Так, наприклад, у Франції рівень молодіжного безробіття становить 22,7%, що майже вдвічі перевищує аналогічний показник по інших вікових групах. Схожа ситуація склалася в Нідерландах та Польщі.

Це твердження також відображається у деяких нормативно-правових актах. Наприклад, польський Закон від 20 квітня 2004 року «Про допомогу у працевлаштуванні та ринки праці» визначає громадян до 25 років як соціальну групу, що знаходиться у складній життєвій ситуації і має право на особливу допомогу.

Заходи, які розробляються в різних країнах, стосуються створення спеціалізованих центрів, завдання яких полягає у вирішенні проблеми працевлаштування саме серед молоді. При цьому вони створюються як державними структурами, так і як громадськими організаціями.

Крім того, після ухвалення Європейською комісією у квітні 2013 р. Концепції «Гарантії для молоді» (насамперед для підтримки молоді на ринку праці) кожна держава, яка входить до Євросоюзу, повинна на рівні національного законодавства виробити відповідні гарантії.

У Франції у 2009 році було ухвалено Закон «Про рівність шансів». На підставі цього закону всі компанії щороку обов'язково повинні приймати на роботу молодих людей (менше 25 років) незалежно від досвіду їхньої роботи. Приватним компаніям у Франції держава компенсує 80% за кожне нове робоче місце для молоді. Це передбачено у рамках програми «Нові послуги, нові робочі місця». Програма спрямована на надання молодим людям без досвіду роботи постійного робочого місця та можливості кар'єрного росту. А також цей захід дозволяє задовольнити попит на робочу силу в деяких секторах економіки.

У Польщі є студентські бюро, які допомагають у працевлаштуванні випускників навчальних закладів. Також у країні створено систему молодіжних центрів кар'єри. Їх цільовою аудиторією є молодь віком від 15 до 25 років. Мережа цих центрів розташована по всій території Польщі, що сприяє більш активній та масштабній протидії безробіттю серед молоді. Форма роботи даних центрів полягає в наступному [19]:

- індивідуальні та групові заняття з професійної орієнтації;
- надання інформації про потреби ринку праці та можливості професійного навчання;
- підвищення самооцінки молоді;
- розробка індивідуальних планів кар'єрного зростання.

Одним із інструментів протидії безробіттю серед молоді є система надання особливих податкових режимів та пільг для підприємств, які створюють робочі місця для молоді. Така система існує у Нідерландах та Польщі. Вона передбачає покладання на підприємства малого бізнесу зобов'язання в організації 20 тисяч вакансій для молоді, а також забезпечення отримання базового професійного

навчання. Такий підхід призводить до створення нових робочих місць, перш за все з урахуванням інтересів молодих людей, що вперше залучаються до ринку праці.

Характерною рисою молоді в Китаї є спрямованість на успішне працевлаштування. У Китаї велика проблема з безробіттям серед молодого покоління. Так, для молодого покоління, яке до 2025 року на ринок праці буде надходити в кількості 15-22 мільйонів людей щороку, просто не вистачить робочих місць. Тим не менш, держава розробила комплекс заходів, які дають змогу скоротити кількість безробітної молоді. До таких заходів відносяться:

- визволення від деяких податків. Від держави надходять кредити, соціальні гарантії та виплати дослідницьким, науковим організаціям, середнім та малим компаніям, які до роботи залучають випускників ЗВО;
- розширюються канали працевлаштування, заохочується робота в компаніях, що здійснюють свою діяльність у сільськогосподарській сфері, на малонаселених територіях. Особи, які беруть участь у такій програмі, які отримують соціальну допомогу;
- видача стартового капіталу для відкриття бізнесу. Випускники, які мають хороші бізнес-проекти, можуть отримати кредит, щоб реалізувати свою ідею. Крім того, такі випускники звільняються від адміністративних зборів протягом 3 років, проходять навчання підприємницької справи;
- налагоджена робота вузів та компаній. Є підприємства, які готові надати робоче місце як основу проходження практики студентам. Такі підприємства надають молоді можливість проходження практики та професійного перенавчання [20].

Також особливу роль у формуванні та реалізації державної молодіжної політики відводиться турботі держави про формування здорового покоління та охорону психічного здоров'я нації. А також одним з пріоритетних напрямків є захист молодого покоління від негативного впливу інформаційного простору.

Ці проблеми сучасні держави вирішують переважно через законодавчу базу. Законодавчі моделі, як правило, пов'язані із запровадженням обмежень та заборон на торгівлю алкоголем, поширенням наркотиків, а також посилений контроль за рекламними та іншими матеріалами у ЗМІ.

Наприклад, однією з актуальних проблем у Великій Британії є підліткова вагітність. На цей момент 4% від загальної кількості новонароджених припадають на матерів у віці 12-18 років. Якщо провести порівняння, то Франції цей показник дорівнює 1,5%, а Нідерландах і зовсім 0,72%. А Великобританія має найвищі показники підліткового алкоголізму у Європі [21].

Для вирішення цих проблем медичні установи у Великій Британії на підставі спеціальних програм стали надавати ширший спектр послуг з профілактики та подолання алкогольної та наркотичної залежності. Активно проводиться роз'яснювальна робота із застосування протизаплідних коштів. Також були жорсткі обмеження щодо продажу алкогольної та тютюнової продукції. Введи вищезазначених проблем, департаменту охорони здоров'я Великобританії довелося прийняти низку окремих стратегій розвитку медичних послуг як профілактичного, і лікувального характеру.

У Нідерландах створено окрему систему спеціальної охорони здоров'я для осіб не старших 19 років. Дана система організована на муніципальному рівні і включає роботу центрів медичної допомоги по різних категоріям, наприклад такі як: немовлята, діти дошкільного віку, учні молодших класів та учні середньої школи. Представники цих категорій регулярно проходять диспансеризацію, вакцинацію.

Отриману інформацію збирає та аналізує Організація моніторингу здоров'я дітей та молоді. Це дозволяє відстежувати стан здоров'я молоді, як по всій країні, так і окремо взятому муніципалітет.

На підставі викладеного вище, зазначимо, що діяльність більшості країн світу спрямована на підвищення ефективності роботи у сфері реалізації

молодіжної політики. В Україні потрібно переглянути деякі підходи до розробки та реалізації молодіжної політики.

Аналіз показав, що у зарубіжній практиці склалися два основні підходи до реалізації державної молодіжної політики. Перший базується на визнанні відповідальності держави за успішне входження молоді у життя суспільства. Цей підхід передбачає, що держава не лише визначає основні принципи та напрями молодіжної політики, але й наділяє відповідними повноваженнями державні органи та організації для їх втілення у життя, забезпечуючи відповідні державне фінансування.

Другий підхід передбачає, що головний наголос у практичній реалізації державної молодіжної політики, має бути зроблено на недержавні організації, діяльність яких здійснюється головним чином з допомогою залучення фінансування з різних недержавних джерел.

Таким чином, зарубіжними державами застосовуються обидва підходи до реалізації державної молодіжної політики. Як обмеження ролі держави у молодіжній політиці та делегування даних функцій громадського та комерційного сектору, так і жорстке регламентування відповідальності держави за інтеграцію молоді у суспільно-політичне та соціально-економічне життя товариства.

2.2. Проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні та шляхи їх вирішення.

Більшість сучасних держав приділяє вагомому увагу питанню соціалізації молоді та її органічної інтеграції до соціуму. Від того, як держава піклується про молодих людей та їх моральне і професійне виховання, залежить майбутнє країни, її економічне процвітання та політичний авторитет. Головним інструментом у цьому контексті виступає молодіжна політика, яка реалізується державою.

Проблема пошуку оптимальних шляхів реалізації та організаційного забезпечення державної молодіжної політики в Україні сьогодні стоїть дуже гостро. З початку ХХІ ст. в нашій країні відбувається складний процес формування та становлення нормативно-правової та інституційної бази державної молодіжної політики. Прийнято основні закони та підзаконні акти, що регулюють реалізацію молодіжної політики у країні. Вони ґрунтуються на принципах відповідальності держави за дотримання законних прав та інтересів молодих людей, а також пріоритетності державної підтримки духовного, соціального, фізичного та культурного розвитку молоді. Вибудовано мережу державних владних структур, які реалізують молодіжну політику країни.

Оцінюючи ефективність державної молодіжної політики в Україні, слід зазначити, що системний підхід у ній відсутній, і заходи, які вживаються державними органами та громадськими організаціями щодо молодих людей, часто залишаються на папері. На жаль, молодіжна політика в повній мірі досі не стала пріоритетним напрямом державної політики України, попри те, що у нормативно-правових актах вона позиціонується саме таким чином. Більшість постанов та цільових програм носить декларативний чи рекомендаційний характер, а фінансування даної сфери здійснюється за залишковим принципом.

Одним із суттєвих недоліків існуючої моделі вітчизняної молодіжної політики є те, що в ній відсутня фундаментальна наукова обґрунтованість на

регіональному та місцевому рівнях, що заважає їй стати системою спільних інструментів з урахуванням регіональних особливостей, що виключає можливість проведення єдиної для країни політики. Іншою важливою проблемою стала нестача системного законодавчого забезпечення державної молодіжної політики як такої, а також відсутність юридичного закріплення поняття «молодь» як групи населення, що має легітимний статус на усіх рівнях господарювання. Також фактором дезорганізації молодіжної політики є відсутність продуманих теоретичних та прикладних механізмів її взаємодії з іншими сферами державної політики. З іншого боку, часто активізація законотворчої діяльності у сфері молодіжної політики належить періодам передвиборних кампаній чи можливої соціально-політичної нестабільності, тобто відбувається з ситуативних міркувань.

Не менш важливим та актуальним є кадрове питання. Незважаючи на те, що у закладах вищої освіти існують спеціалізовані факультети та кафедри, які готують фахівців з роботи з молоддю, а також широко поширені курси підвищення кваліфікації у даній сфері, більшість працівників, зайнятих у реалізації державної молодіжної політики, не мають профільної освіти та відповідно, компетенцій, необхідних для роботи з молоддю.

Ще одним недоліком у сфері державної молодіжної політики є відсутність критеріїв ефективності та оцінки якості проведеної роботи. Відповідно, підсумки проведеної роботи не оцінюються і не надаються загальному розголосу. Відсутність системи градації успіхів не дає стимулу для активнішої роботи та перевиконання необхідного мінімуму дій та заходів, необхідних у межах звітності, що призводить до стагнації процесу реалізації державних заходів.

Крім цього, існує низка прикладних проблем, з якими стикається молодь у процесі інтеграції в соціум. Зважаючи на те, що функціональне місце молоді в структурі українського суспільства та його діяльності на сучасному етапі не визначено, молодим людям доводиться самостійно шукати шляхи застосування

своїх навичок та талантів, що найчастіше викликає у них великі труднощі. Наслідком цього стає високий рівень безробіття, духовно-моральна криза та зростання екстремістських настроїв серед молоді. Труднощами в процесі якісної реалізації державної молодіжної політики також є відсутність місць і можливості отримання комплексної інформації про самореалізацію для молоді як на регіональному так і на місцевому рівнях. Молоді люди часто не мають доступу до інформації про потенційно цікаві для них молодіжні заходи та програми.

Зрештою, серйозною проблемою молодіжної політики в Україні є її орієнтованість на певні групи молодих людей, а не на молодь загалом. Зазвичай конкретні програми або проекти створюються для того, щоб допомогти молодим людям певних категорій з тими чи іншими соціально-економічними проблемами (вихідці з дитячих будинків, безробітної молоді, молоді сім'ї тощо), тоді як решта молодіжних груп залишаються без державної підтримки та уваги.

Сьогодні молодь сприймається старшим поколінням як соціальна група, яка перебуває у маргінальному становищі, як пасивний та аморфний шар суспільства, не готовий приймати рішення та брати відповідальність за свої вчинки. Звідси випливає особливий формат патерналістського ставлення до молодих людей з боку старших, а також менторського з боку влади. Державні органи, що реалізують державну молодіжну політику, здебільшого спираються на власне уявлення про молодь, яка часто буває помилковою. Внаслідок цього нормативно-правова база складається над інтересах молоді, а реалізація національних програм бракує в молоді довіри та бажання приєднатися до них, причому, багато речей, що виробляється у цій сфері, виконується формально.

Для вирішення викладених вище проблем необхідно комплексно підходити до реалізації існуючої моделі державної молодіжної політики та вживати конкретних заходів, спрямованих на її вдосконалення.

По-перше, необхідно активізувати розвиток системи державного управління молодіжної політикою, у якому важливо враховувати міжвідомчий

характер заходів, встановлювати чіткий регламент дій, вибудовувати комунікації між різними органами влади, політичними, громадськими та інші організаціями роботи з молоддю. Тільки за допомогою злагодженої роботи всіх відомчих структур та інститутів громадянського суспільства можна досягти позитивних та якісно нових результатів.

Найважливішим завданням також є вдосконалення нормативно-правової бази, у тому числі розробка та прийняття закону «Про молодь», який активно обговорюється протягом останніх років, який зможе забезпечити сферу молодіжної політики теоретичною базою та закласти загальний вектор її розвитку. У цьому законі необхідно зафіксувати пріоритетність розвитку молодіжної сфери та закласти основи бюджетування цієї галузі не за залишковим принципом, а з урахуванням інвестиційної привабливості. При цьому можна орієнтуватися на досвід розвинених країн, де для проведення молодіжних заходів успішно залучаються приватні інвестиції та інші джерела позабюджетного фінансування.

Необхідно зміцнення матеріально-технічної бази соціальних установ, які займаються проблемами молодих людей, підтримують та розвивають їхні таланти, сприяючи їхній органічній інтеграції в соціум. Крім того, необхідно вдосконалювати кадрове забезпечення молодіжних установ насамперед шляхом підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері молодіжної політики. Необхідно наймати на роботу в даній галузі переважно фахівців з профільною освітою та досвідом роботи у громадських організаціях.

Також не можна забувати про суспільну складову сфери молодіжної політики. Взаємодія держави з дитячими та молодіжними організаціями, розвиток молодіжного парламентаризму, підтримка волонтерства, патріотичне виховання молоді – заходи, необхідні для підвищення рівня громадської ініціативності, для вироблення у молоді громадянської відповідальності, активної життєвої та політичної позиції.

Важливою умовою успішного включення молодих людей до соціуму є впевненість у тому, що їхні вміння, професійні навички та таланти будуть затребувані. Саме тому необхідно створити централізовану систему соціальних ліфтів, де майбутня робота чи участь у проекті залежатиме від минулих заслуг та рівня компетенції.

Таким чином, в Україні реалізація молодіжної політики не є пріоритетним напрямком, і їй не приділяється достатньо уваги з боку держави. Це зумовлює наявність низки проблем молодіжної політики, вирішення яких потребує проведення цілого комплексу заходів: удосконалення нормативно-правової та матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення, підвищення ефективності соціальної роботи з молоддю, а також вибудовування гнучкої системи комунікацій між усіма організаціями, задіяними у проведенні державної молодіжної політики України.

Виходячи з аналізу основних принципів молодіжної політики, виникає потреба у визначенні та встановленні чітких кроків щодо її впровадження на місцях та в новостворених територіальних громадах. До таких кроків слід віднести [22]:

- 1) розроблення програми розвитку молоді, формування її бюджету та календарного плану;
- 2) організацію заходів з надання послуг для молоді та створення необхідної молодіжної інфраструктури;
- 3) впровадження молодіжної кадрової політики: стажування, підвищення кваліфікації, тренінги щодо першого робочого місця, профорієнтація серед шкільної молоді тощо;
- 4) встановлення фінансових стимулів у вигляді премій, соціального житла, для тих хто займається молодіжним підприємництвом запровадження компенсації відсотків по кредитах, видача безвідсоткового кредиту, пільги на оренду приміщень, землі, тощо;

5) проведення щорічного звітування за результатами роботи в напрямі молодіжної політики з метою аналізу загального стану та виявлення сильних і слабких сторін для їх посилення та визначення перспективних напрямів роботи.

В той же час успішна реалізація засад молодіжної політики у XXI столітті можлива лише за умови об'єднання спільних зусиль державної влади усіх рівнів, громадськості, неформальних спільнот, підприємців, науковців та безпосередньо самої молоді і тільки за цієї умови можна подолати виклики з якими доводиться стикатися молодій людині в процесі своєї професійної та соціальної реалізації.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті здійсненого аналізу сучасного стану, механізмів та особливостей реалізації державної молодіжної політики в Україні з урахуванням світових здобутків у цій сфері, автор дійшов наступних висновків

1. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел за темою дослідження показав, що теоретичні і практичні проблемні питання формування та реалізації державної молодіжної політики є предметом розвідок фахівців різних галузей наукового знання: філософів, істориків, психологів, педагогів та соціологів. Проведений аналіз доводить, що термінологічний апарат стосовно державної молодіжної політики, якій застосовується у вітчизняній науковій літературі та нормативно-правових актах, зазнає еволюції відповідно до потреб та тенденцій розвитку молодіжних інститутів в Україні. Отже, існує необхідність у постійному удосконаленні зазначеного термінологічного апарату з урахуванням міждисциплінарного підходу до дослідження молодіжної проблематики. У цьому контексті державну молодіжну політику в сучасних умовах доцільно розуміти як пріоритетний специфічний напрям державної політики, що передбачає системну діяльність держави з метою створення необхідних умов та гарантій для соціального становлення, всебічного розвитку та самореалізації молоді, а також її активного залучення до суспільно-політичної та державно-управлінської діяльності як у інтересах самої молоді, так і у інтересах здійснення системних суспільних реформ. Державна молодіжна політика є складовою молодіжної політики, яку здійснюють стосовно молоді усі суспільні інститути, як державні, так і недержавні. З точки зору формування та реалізації державної політики молодь можна визначити як особливу, внутрішньо неоднорідну соціально-демографічну групу, що виступає одночасно суб'єктом та об'єктом політики, 8 характеризується віковими ознаками, специфічними соціально-психологічними якостями, динамічністю, особливостями соціального становища та способу життя, має великий потенціал щодо впровадження суспільних змін та інновацій.

2. Визначено, що державна молодіжна політика України регламентується законами України, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України. Умовно чинну нормативно-правову базу у сфері молодіжної політики можна розділити на дві категорії:

- нормативно-правові акти, які безпосередньо стосуються реалізації молодіжної політики;
- нормативно-правові акти, які регламентують різні сфери суспільного життя, однак зорієнтовані перш за все на молодь або стосуються в тій чи іншій мірі молодіжних питань.

Сукупність нормативно-правових актів, скерованих у царину молодіжної політики є значною, однак важливою є саме дієвість реалізації заходів, декларованих цими актами, пошук невикористаних можливостей з їх повноцінного виконання. Зокрема, органи і служби у справах неповнолітніх в місцевих органах влади, які повинні здійснювати соціальний захист і профілактику правопорушень у більшості випадків є недостатньо укомплектовані фахівцями, фінансування заходів проводиться на низькому рівні, приміщення в яких вони знаходяться в занедбаному стані. Молодіжні та дитячі організації, які створюються в населених пунктах не є чисельними та малоефективними, в основному вони існують лише на папері. Великою проблемою на сьогодні є працевлаштування молоді після навчання в закладах середньої чи вищої освіти, гостро стоїть питання охорони дитинства. Не дивлячись на те, що держава значно збільшила фінансування молодих сімей при народженні дітей, на сьогодні стоїть проблема утримання і виховання дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, кількість яких невпинно зростає.

2. Розгляд основних моделей державної молодіжної політики, що існують у розвинених країнах світу, а також вітчизняної моделі, вказує на необхідність у вдосконаленні вітчизняної моделі комплексу теоретико-методологічних принципів та підходів, що застосовуються в зарубіжному досвіді

державного управління, їх адаптації до потреб та особливостей вітчизняної системи взаємоузгодженої діяльності органів державного управління, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у сфері вирішення проблем та забезпечення потреб молоді. Відповідно до цього важливою є акцентуація значущості молоді у процесах суспільного розвитку та управління ним, що впливає на модель державної молодіжної політики, яка являє собою високо-структуровану специфічну і пріоритетну діяльність держави на регіональному рівні, яку умовно можна розглядати за секторами, що відповідають усім сферам життєдіяльності молоді, і яка здійснюється на всіх рівнях адміністративно-територіального устрою, а також у територіальних громадах і трудових колективах.

3. Загальноєвропейська молодіжна політика Ради Європи та Європейського Союзу в основному реалізується на державному, регіональному і місцевому рівнях. Зокрема, в країнах Західної Європи на цих засадах активно розробляються і впроваджуються комплексні закони про молодь. У багатьох країнах Центральної і Північної Європи молодіжна діяльність базується на визнанні відповідальності держави за успішне включення в суспільно-політичне життя всіх верств молоді. Однією з визначальних особливостей зарубіжного досвіду вироблення та реалізації державної молодіжної політики, що відображається у певних моделях, які є основою визначення та впровадження в практику державного управління конкретних механізмів її реалізації, є орієнтація на розвинений недержавний сектор, який бере активну участь у розвитку молодіжної сфери. уряди різних країн шукають свої підходи та моделі до молодіжної політики. Розглянувши державну молодіжну політику інших країн, ООН щодо молодіжної політики, країн ЄС, хотілося б відмітити, що в Україні як відносно молодій державі 9 процес формування державної молодіжної політики знаходиться на початкових етапах. Але за такий короткий проміжок часу все ж таки багато чого було зроблено. Вивчення уроків провадження молодіжної

політики за кордоном надасть можливість розвивати вітчизняну молодіжну політику, що безумовно сприятиме уникненню стратегічних помилок, які можуть негативно вплинути на розвиток суспільства.

4. Встановлено, що державна молодіжна політика України, є однією з визначальних складових державної політики, у сучасних умовах особливо загострює питання розвитку інноваційних підходів до формування молоді як стратегічного ресурсу держави, а також теоретично-методологічного обґрунтування механізмів активного включення молодіжних структур у процес вироблення та реалізації державної політики України. Незважаючи на те, що молодіжний рух виступає одним із головних чинників формування та реалізації державної молодіжної політики України, нерідко взаємодія та партнерство між молодіжною громадськістю і державою має суто формальний та непослідовний характер. Отже, пріоритетним завданням на сучасному етапі державотворення є посилення уваги до молодіжного руху з боку державної влади, спрямування спільних зусиль на розкриття і втілення потенціалу молоді в процесі формування й розвитку державної політики країни. Такий підхід дасть можливість сформулювати стратегічну мету українського молодіжного руху, спрямовану на формування відповідального ставлення молоді до розбудови державності в Україні. Молодіжні громадські об'єднання є основним соціальним партнером держави у формуванні та здійсненні державної молодіжної політики, а отже – основним суб'єктом громадської складової молодіжної політики. Чим вища самостійність молодіжного об'єднання, тим більші його можливості для розбудови партнерських відносин із владою і його цінність як соціального партнера. Самостійність молодіжних об'єднань визначається наявністю конструктивної діяльності, можливістю приймати рішення на основі власних інтересів, розгалуженої регіональної мережі, здатністю самостійно забезпечувати життєдіяльність організації. До основних проблем, що стримують реалізацію молодіжних цільових програм в Україні, можна віднести: недосконале правове

регулювання, недостатня наукова обґрунтованість процесу реалізації молодіжних цільових програм; відсутність ефективної взаємодії між центральними та місцевими органами виконавчої влади, а також різноманітними громадськими об'єднаннями; відсутність чітких прав та обов'язків, які лежать перед молоддю та іншими суб'єктами реалізації цільових молодіжних програм. Вирішенню вищенаведених проблем сприятимуть вчасно створені організаційні, соціально-економічні, політико-правові умови щодо соціального становлення та розвитку молоді.

5. Визначено, що основними напрямками оптимізації державної молодіжної політики, які мають забезпечити цілісність, послідовність, успадкованість та ефективність є: удосконалення загальнодержавних, регіональних та місцевих нормативно-правових актів, що стосуються питань реалізації державної молодіжної політики; підвищення ефективності державного регулювання у сфері реалізації державної молодіжної політики щодо децентралізації та розмежування повноважень, а також міжвідомчої координації; формування кадрового потенціалу для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які задіяні у сфері реалізації державної молодіжної політики, а також недержавних організацій та інституцій шляхом вдосконалення системи освіти, професіоналізації, підготовки кадрів, підвищення рівня компетентності молоді; науково-аналітичне забезпечення процесу реалізації державної молодіжної політики; розширення системи інформаційного забезпечення процесу реалізації державної молодіжної політики на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Зважаючи на недостатність ресурсного забезпечення вирішення вагомих завдань у сфері державної молодіжної політики необхідно здійснити велику кількість пріоритетних завдань у галузі державної підтримки молоді і, насамперед, ініціатив самої молоді в рамках реалізації нових елементів комплексної цільової програми «Молодь України».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко І. В. Взаємодія суб'єктів формування і реалізації молодіжної політики в Україні: вибір моделі/ І. В. Артеменко // Аспекти публічного управління. - 2017. - Т. 5, № 1-2. - С. 19-25.
2. Вікова структура населення (1989–2021). URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/dem/piramid/all.php>.
3. Огречук, В. В. (2021). Соціально-демографічні характеристики дітей та молоді України. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса, 2(13), 241-245.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Воропаєв В. Г. Народжувальність як основний фактор формування майбутнього української нації. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=527>
6. Молодь на ринку праці: навички ХХІ століття та побудова кар'єри. Щорічна доповідь Президентіві України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні /Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. – Київ, 2019. – 107 с.
7. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері / за ред. І.В. Пешої. – 2-е вид. – Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. – 40 с.
8. <https://mms.gov.ua/> - Міністерство молоді та спорту України
9. Стратегічні пріоритети молодіжної політики: освіта, зайнятість, житло: щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні/ М-во молоді та спорту України, Державний інститут сімейної та молодіжної політики; [редкол.: Надтока Г.М., д. істор. н., голова редакційної колегії; Болтівець

- С.І., д. психол. н.; Рябенко В.О.; Вишняк А.В., Білий А.І., Мироненко Р.А., Галайко Б.М.]. – Київ, 2014. – 312 с.
10. Цибін, С.Г. «Молодіжна політика» як предмет наукового осягнення / С.Г. Цибін // Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія : [збірник наукових праць] / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Творче об-ня «Нова парадигма». – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 91. – С. 147-156.
  11. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
  12. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: декларація від 15 грудня 1992 р. № 2859-ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2859-12>.
  13. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні [Закон України від 5 лют. 1993 р. № 2998-ХІІ (зі змінами, внесен. згідно із 25 Законами у 1994–2016 рр.)]. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 13. – ст. 167. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2998-12.>
  14. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 року // Верховна Рада України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/281-14>
  15. ЗАКОН УКРАЇНИ Про основні засади молодіжної політики <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
  16. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті. – К.: Видавництво Ради Європи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/168071b58f>
  17. Проект Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/50799>

18. Дабагян, І. М., & Павловська, Л. І. (2019). Сучасна молодіжна політика в Європі (на прикладі Німеччини). ВЧЕНІ ЗАПИСКИ, 22019140.
19. Засць, С. С. (2016). Молодіжна політика в Польщі.
20. Фен, Л. (2017). Аналіз розробленості проблеми формування політичної культури у студентів китайських університетів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, (52), 185-190.
21. Штанська, О. В. (2008). Зарубіжний досвід взаємодії державної молодіжної політики та політики зайнятості. Державне будівництво, (1).
22. Стукан, Т. М. (2021). Напрями розвитку молодіжної політики в ХХІ столітті.
23. Юрченко, А. В. ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.
24. Чернета, С. (2021). Сучасні характеристики молоді як об'єкта та суб'єкта в системі соціальних послуг. Соціальна робота та соціальна освіта, (1 (6)), 192-204.
25. Мотречко В. В. Молодь як суб'єкт державотворчих процесів: теоретичні засади. Актуальні проблеми державного управління. 2014. – № 2 (46). – С. 309 – 316.
26. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. - Тернопіль : Терно-граф, 2017. - 100с
27. Токарський Т. Б. Моделювання перспективних шляхів соціальної молодіжної політики / Т. Б. Токарський // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2017. - Вип. 4. - С. 104- 110.

28. Редзюк В. Співпраця українських молодіжних демократичних організацій з європейськими (2004–2014 рр.): аналіз проблеми // ScienceRise. – 2018. – Т. 10. – С. 13-18.
29. Разумова Г. В. Головні аспекти реалізації державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації / Г. В. Разумова, Е. З. Сорсорян // Економічний простір. - 2018. - № 132. - С. 83-94
30. Обіход М. Сучасний стан реалізації державної молодіжної політики в європейських країнах / М.Обіход // Науковий вісник. – 2016/2017. – Вип. 18/19.
31. Найдич М. Волонтерська діяльність як вектор молодіжної політики ЄС / М. Найдич // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. - 2017. - № 1. - С. 34-43.
32. Мунтян В. В. Державні цільові програми як інструмент фінансування молодіжної політики в Україні / В. В. Мунтян // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2016. - Вип. 6(2). - С. 127-131.

Шлях МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ у системі державного управління

Рік	Соціальна політика щодо сім'ї, дітей та молоді	Молодіжна політика та спорт	Освіта і наука	Культура
1991				
1992				
1993				
1994				
1995				
1996				
1997	Міністерство України у справах сім'ї та молоді (1996 р.)			
1998	Державний комітет України у справах сім'ї та молоді (1999 р.)			
1999				
2000				
2001		Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму (2000 р.)		
2002	Державний комітет України у справах сім'ї та молоді (2001 р.)			
2003	Міністерство України у справах сім'ї, дітей та молоді (2004 р.)			
2004				
2005		Міністерство України у справах молоді та спорту (2005 р.)		
2006				
2007				
2008	Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту (2005 р.)			
2009				
2010				
2011			Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (2010 р.)	
2012				
2013				
2014				
2015				
2016		Міністерство молоді та спорту України (2013 р.)		
2017				
2018				
2019				
.....				

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

**РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

на тему:

**«МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ
ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ»**

Студентки 3 курсу, 11с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Лахно
Катерини
Юріївни

_____
(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

_____
(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

_____
(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, переліку умовних позначень (у разі наявності), двох розділів, висновків, 1 додатку, списку використаних джерел (32 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 30 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 рисунки, 1 таблицю.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження механізмів реалізації державної молодіжної політики в Україні. Відповідно до мети роботи було визначено наступні завдання:

- визначити роль молоді як об'єкту державної молодіжної політики в Україні.
- дослідити організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.
- проаналізувати зарубіжний досвід у сфері реалізації молодіжної політики
- визначити проблеми реалізації державної молодіжної політики в Україні та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є суспільні відносини у сфері реалізації молодіжної політики, а також процеси й явища соціального, професійного, економічного й політичного становлення та розвитку молоді.

Предметом дослідження є формування та реалізація молодіжної політики в Україні.

Методи дослідження. В процесі виконання поставлених завдань використовувалися усім відомі загальнонаукові та спеціальні методи. Так, було використано такі як: аналіз і синтез – за допомогою чого було деталізовано об'єкт мого дослідження; порівняння та систематизація – завдяки чому вивчено нормативно-правове становище та забезпечення молодіжної політики в різноманітних державах світу; системний – для розширення основ молодіжної політики; моделювання – задля вироблення основних напрямів удосконалення механізму реалізації в Україні державної політики стосовно молоді; а також, абстрактно-логічний для теоретичного узагальнення і надання пропозицій, визначення понять.

Основною базою дослідження стали наукові роботи українських та зарубіжних вчених, а також, нормативно-правові акти і офіційні публікації в мережі Інтернет.

У першому розділі розкриваються сутнісні характеристики молоді як об'єкта державної молодіжної політики в Україні. Проаналізовано організаційно-правовий механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні.

У другому розділі здійснюється аналіз зарубіжного досвіду у сфері реалізації молодіжної політики та викладено пропозиції щодо удосконалення процесу реалізації молодіжної політики на різних рівнях господарювання.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлені тенденції розвитку молодіжної політики в Україні, розглянуто організаційно-управлінський механізм її реалізації в сучасних умовах, викладено пропозиції щодо удосконалення молодіжної політики на сучасному етапі державотворення.

Ключові слова: держава, державне управління, державна політика, молодіжна політика, молодь України, механізми реалізації.

Summary

In the final qualifying work the tendencies of development of youth policy in Ukraine are covered, the organizational and administrative mechanism of its realization in modern conditions is considered, the offers on perfection of youth policy at the present stage of state formation are stated.

Key words: state, public administration, state policy, youth policy, youth of Ukraine, implementation mechanisms.

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Ляхно Катерина Юріївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.
Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

_____ (підпис)

Згода

Я, Лахно Катерина Юріївна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ» несучи повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

_____ (_____ Лахно К.Ю. _____)

Підпис

Прізвище, ініціали